

دراسة الدنيا الممدوحة و المذمومة فى تصريحات الإمام على (ع)

من منظر نهج البلاغة

دراسة تحليلية- التاريخية

المخلص

الإنسان بحاجة ماسة إلى معرفة الدنيا للنيل إلى التكامل إذ أنّها مقدمة الإيمان و العمل الصالح و فى مكتب الإسلام لا تنفصل الدنيا و الآخرة لأنّ الإنسان لا ينال إلى تقرب الله و منزلته الحقيقية كخليفة الله إلا عن طريق الحياة الدنيا. تدرس هذه المقالة « الدنيا » فى نهج البلاغة بمختلف التعبيرات حيث مدحها الإمام فى بعض عباراته و ذمها فى عباراته الأخرى. فىنبغى تبیین حقيقة فكرة الإمام عن الدنيا و الماديات بناءً على تصريحاته الأخرى. إنّ الدنيا كعالم الخلق و حبها و الرغبة إلى مواهبها فطريا و طبيعيا ليس أمرا مذموما و تُعدّ جزءاً من نظام الخلق كذريعة مناسبة فى سبيل تكامل الإنسان. كما قامت النصوص الإسلامية بتحسينها و تعريفها كالحكمة الهادفة و الذى وقع فى موضع اللوم و العتاب هو الرغبة الكثيرة إلى الدنيا و التعلق بما فيها كالفانية و الذهول عن ماورائها الذى يستوجب الجموح و الطغيان و عدم طاعة الله و رسله إنّ هكذا الدنيا لاتجتمع مع الآخرة و الإمام على (ع) عندما يُعبّر عن الدنيا بما هى تافه و لا قيمة لها،

يرى أنّ الإنسان لا ينبغي له أن يُضَيِّع الأصول الأخلاقية و الإجتماعية و يترك جوهر ذاته ابتغاء المواهب الدنيوية بل عليه أن يتمتّع عن الدنيا لتزويد آخرته.

الكلمات الدليلية: الدنيا الممدوحة، الدنيا المذمومة، نهج البلاغة، حبّ الدنيا

دنیای ممدوح و مذموم از منظر نهج البلاغه

و تحلیلی تاریخی بر بیانات حضرت علی (ع) در مورد دنیا و مذمت آن
فاطمه میرفارسی^۱؛ محبوبه هادی‌نیا^۲

چکیده:

از آنجا که معرفت، مقدمه ایمان و به تبعش عمل صالح و تکامل انسان است و در مکتب اسلام، دنیا و آخرت از هم جدا نبوده و راه رسیدن به قرب الهی و خلیفه الهی انسان از زندگی در دنیا می‌گذرد، کسب معرفت درباره دنیا و نحوه تعامل صحیح با آن، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. در نوشتار حاضر، دنیا در نهج البلاغه با تعابیر مختلفی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در برخی از عبارات حضرت (ع) به مدح دنیا و در برخی دیگر به ذم آن پرداخته شده است. بنابراین لازم است با توجه به بیانات دیگری از ایشان، حقیقت اندیشه علوی درباره دنیا و مادیات تبیین گردد. در واقع دنیا به معنای جهان آفرینش، مذموم نمی‌باشد؛ چرا که در متون اسلامی از آن به نیکی یاد شده و خلقت دنیا حکیمانه و هدفمند معرفی شده است. دنیا به مفهوم علاقه فطری و طبیعی به مواهب دنیوی نیز مذموم نیست؛ چرا که وجود آن نیز مطلوب و حکیمانه و جزئی از نظام خلقت می‌باشد و ابزاری مناسب در مسیر تکامل انسان محسوب می‌شود. آنچه مورد نکوهش قرار گرفته است علاقه به معنای دلبستگی و وابستگی و هدف قرار دادن دنیا و غفلت از ماورای آن است که

^۱. دانش آموخته سطح سه حوزه علمیه حضرت فاطمه سلام الله علیها (نویسنده مسئول)

fatemehmirfarsi@gmail.com

^۲. استاد حوزه علمیه حضرت خدیجه کبری س ak.salami64@gmail.com

مستلزم طغیان و سرکشی نسبت به خداوند و رسولان او می‌باشد؛ لذا چنین دنیای جمع نشدنی با آخرت است. در واقع آنچه در مورد بی‌ارزش بودن دنیا در نهج البلاغه آمده، مقصود بی‌ارزش مقایسه‌ای است. اینکه دنیا ارزش ندارد که انسان اصول اخلاقی، اجتماعی و جوهر هستی خویش را برای دستیابی به منابع دنیوی از دست بدهد بلکه باید از دنیا برای آخرت توشه برگیرد.

کلیدواژگان: دنیای ممدوح، دنیای مذموم، نهج البلاغه، دنیاطلبی